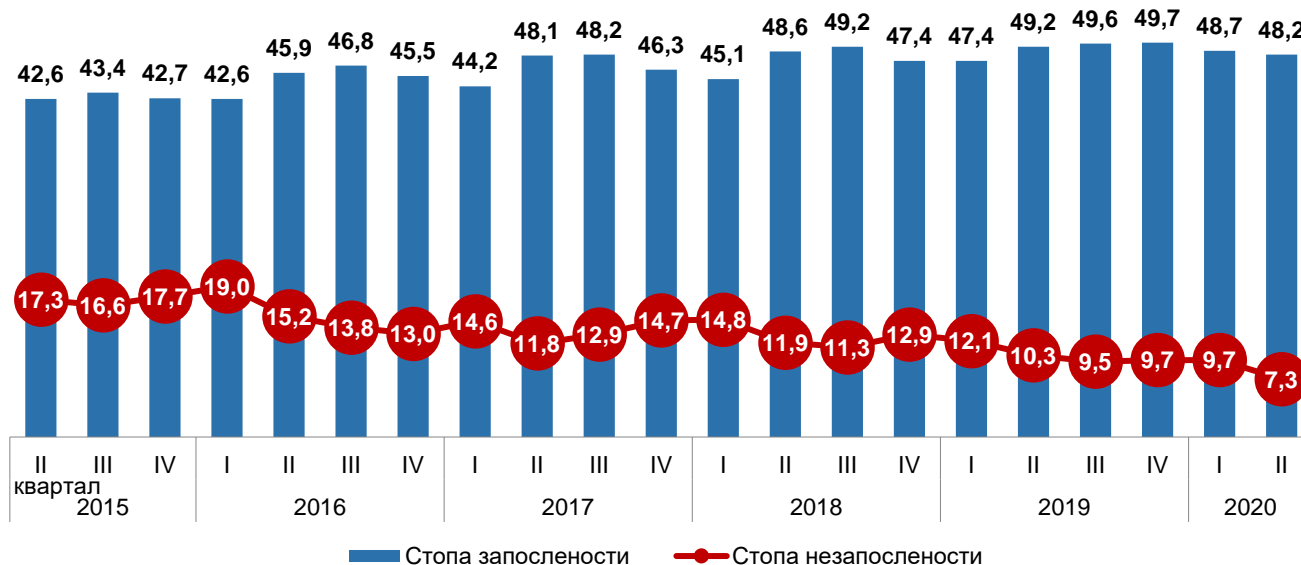

Анкета о радној снази, II квартал 2020.

У другом кварталу 2020. године број запослених износио је 2 844 200, а број незапослених 222 900. Стопа запослености за тај период износи 48,2%, а стопа незапослености 7,3%.

Граф. 1. Стопе запослености/незапослености, популација узраста 15 и више година, 2015–2020. (%)

Поређење са претходним кварталом, основни индикатори

Према подацима Анкете о радној снази за други квартал 2020. године, код становништва старог 15 и више година дошло је до смањења запослености (-33 200) и незапослености (-87 400) на рачун повећања неактивности (+113 100) у поређењу са првим кварталом 2020.

Према дефиницији Међународне организације рада, која се у Анкети користи од 2004. године, **незапосленима** се сматрају лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Дакле, неко ко није активно тражио посао не сматра се незапосленим већ неактивним.

До смањења запослености дошло је у неформалном сектору (-35 400). У формалном сектору је забележен незнатни раст запослености (+2 200).

Стопа запослености мања је за 0,5 процентних поена (п. п.) и износи 48,2%, док је стопа незапослености смањена за 2,5 п. п. и износи 7,3%. Стопа неактивности је порасла за 2 п. п. и достигла ниво од 48%.

Неактивност је највише порасла код становништва са средњим нивоом образовања (+147 300 лица), као и у старосној групи 25–34 године (+50 000 лица).

Регион Јужне и Источне Србије је једини регион у Републици Србији који бележи повећање запослености у другом кварталу у односу на први квартал 2020. године (+22 500), што је уједно довело до тога да то буде једини регион у којем је неактивност незнатно смањена (-1,4%).

Док је смањење незапослености равномерно распоређено код оба пола, до пада запослености је дошло искључиво код жена (-34 700).

Поређење са истим кварталом претходне године, основни индикатори

Према подацима Анкете о радној снази за други квартал 2020. године, код становништва старог 15 и више година дошло је до смањења запослености (-72 300) и незапослености (-111 100) на рачун повећања неактивности (+153 800) у поређењу са другим кварталом 2019.

Највећи пад укупне запослености забележен је у сектору делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство (-44 000), а посматрано према образовној структури, у категорији лица са највише завршеном основном школом (-33 100). Број запослених је највише опао у Београдском региону (-31 500), а најмање у Региону Јужне и Источне Србије (-9 300).

У оквиру укупне запослености дошло је до смањења неформалне запослености (-132 400) и повећања формалне запослености (+60 100). Највећи међугодишњи раст формалне запослености забележен је у сектору делатности Грађевинарство (+16 600).

Стопа неформалне запослености износила је 15,2%, што је за 4,2 п. п. мање у односу на исти период претходне године.

Стопа дугорочне незапослености износила је 4,1%, што је за 2,0 п. п. мање у односу на други квартал 2019. године.

У популацији младих, 15–24 година старости, дошло је до међугодишњег смањења активности (-41 400 лица) и повећања неактивности (+30 600 лица). Број запослених старости од 15 до 24 године смањен је за 25 200, док је број незапослених у тој старосној доби мањи за 16 200 у односу на исти период прошле године.

NEET (“*Not in Education, Employment, or Training*”) стопа, која представља удео младих узраста од 15 до 24 године који нити раде нити су у процесу образовања у укупној популацији младих, износила је 15,9% и, у односу на исти период прошле године, већа је за 1,8 п. п. Код популације узраста од 15 до 29 година, NEET стопа повећана је за 2,5 п. п. и у другом кварталу 2020. износила је 20,1%.

COVID-19 и додатни индикатори о кретању на тржишту рада

У другом кварталу 2020. године промене на тржишту рада су биле под већим утицајем пандемије COVID-19 и мера Владе уведених у првом кварталу 2020. године ради одржања економске стабилности. У таквој ситуацији класичне дефиниције запослености и незапослености (према дефиницији Међународне организације рада – МОР) нису довољне да опишу све промене које су се десиле на тржишту рада. У почетку, мере Владе за ублажавање последица изазваних пандемијом спречиле су гашење радних места. Повећан је проценат запослених који су одсуствовали с посла или радили од куће. Новонастала економска криза довела је и до смањења незапослености јер се појединци који нису могли да траже посао или нису били у могућности да почну да раде због мера спречавања ширења вируса не сматрају незапосленима (према концепту МОР-а) већ неактивнима.

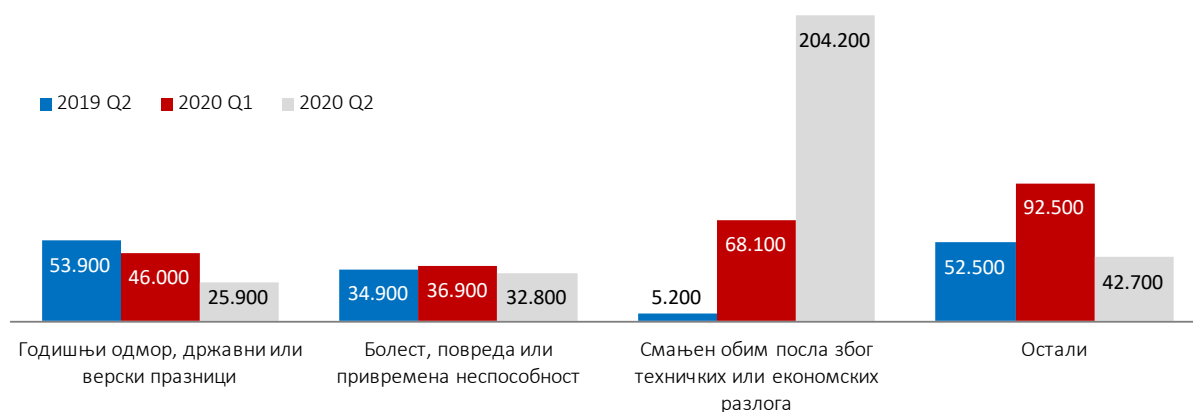
У складу са препорукама Европске статистичке организације – Евростата, у овом саопштењу је посебна пажња посвећена додатним индикаторима с циљем да се подробније прикажу најновија кретања на тржишту рада. Ти додатни индикатори односе се на укупан застој на тржишту рада (*total labour market slack*), одсуство с посла, рад од куће и извршене часове рада.

Застој на тржишту рада (*labour market slack*) представља учешће 1) незапослених; 2) запослених који раде краће од пуног радног времена а желели би да раде више; 3) оних који траже посао али не могу да раде и 4) оних који могу да раде, али не траже посао, у проширеној радној снази, при чему се под проширеном радном снагом подразумевају сви запослени, незапослени и потенцијална радна снага (они који могу да раде али не траже посао и они који траже посао али не могу одмах да почну да раде).

Застој на тржишту рада у другом кварталу 2020. године износи 19,9% и, у односу на исти период прошле године, већи је за 0,4 п. п., што сугерише да је на тржишту рада дошло до раста тзв. незадовољене потребе за запослењем, без обзира на то што је стопа незапослености у поменутом периоду значајно смањена. Међу наведеним категоријама проширене радне снаге највише је порастао број оних који могу да почну да раде иако не траже посао, на међугодишњем нивоу за 153 100 а на међукварталном нивоу за 84 500.

Одсуство са посла мери се учешћем запослених који су одсутни са посла у укупном броју запослених. У другом кварталу 2020. године с посла је одсуствовало 11,4% запослених, што је за 2,4 п. п. више у односу на први квартал 2020. године, а за 6,0 п. п. више у односу на исти период прошле године.

Граф. 2. Број запослених одсутних с посла према разлозима одсуства

Највећи број запослених који су били одсутни с посла током другог квартала као разлог одсуства навео је смањен обим посла због техничких или економских разлога (204 200), што представља драстичан скок у односу на претходни период. С друге стране, смањен је број запослених који су били одсутни с посла због годишњег одмора, државних или верских празника, док је број запослених који су одсуствовали с посла услед болести, повреда или привремене неспособности остао готово непромењен.

Рад од куће, мерен учешћем броја запослених који су радили од куће у укупном броју запослених, у другом кварталу 2020. године износио је 12,1%, што је за 2,9 п. п. више у односу на први квартал 2020, а за 4,0 п. п. више у односу на исти период прошле године.

Просечни недељни **извршени часови рада** на главном послу по запосленом у другом кварталу 2020. године износили су 36,2 и, у односу на први квартал 2020. године, остали су непромењени, док су у односу на исти период прошле године, када су износили 39,1, мањи за 7,5%.

Посматрано по секторима делатности, највећи пад просечних извршених часова рада по запосленом забележен је у секторима делатности Услуге смештаја и исхране и Уметност, забава и рекреација, са међугодишњим падом од 26,0% и 21,4% и међукварталним падом од 17,7% и 20,1% респективно.

Основни индикатори, II квартал 2020. године

Стопа активности становништва старог 15 и више година у II кварталу 2020. године износила је 52,0%, при чему је стопа активности мушкараца 59,8%, а жена 44,7%. У Региону Шумадије и Западне Србије и Региону Београда забележене су највеће стопе активности у овом периоду (53,5%), а непосредно их прати Регион Јужне и Источне Србије, у којем ова стопа има вредност од 51,0%. У Региону Војводине забележена је најнижа стопа активности, 49,9%.

Стопа запослености становништва старости 15 и више година износила је 48,2%, и то мушког становништва 55,7%, а женског 41,3%. Београдски регион бележи највећу стопу запослености (50,2%), иза којег следе Регион Шумадије и Западне Србије и Регион Војводине (49,3% и 47,0% респективно), док Регион Јужне и Источне Србије бележи најмању вредност (46,1%).

Стопа неформалне запослености у наведеном кварталу на нивоу свих делатности износила је 15,2%. Стопа неформалне запослености у делатности пољопривреде¹ износила је 56,9%, док је у делатностима ван пољопривреде ова стопа имала вредност од 5,4%.

Стопа незапослености становништва старости 15 и више година износила је 7,3%, и то 7,0% за мушкарце и 7,6% за жене. Гледано на нивоу региона, ова стопа имала је најмању вредност у Региону Војводине (6,0%), а затим следи Београдски регион (6,1%) и Регион Шумадије и Западне Србије (7,8%). Регион Јужне и Источне Србије и даље бележи најнеповољнију ситуацију на тржишту рада, што показује највећа стопа незапослености од 9,6%.

Табела 1. Основни показатељи кретања на тржишту рада, II квартал 2020.

	II квартал 2020	Промене у односу на претходни квартал		Промене у односу на исти квартал претходне године	
	(у хиљ.)	(у хиљ.)	%	(у хиљ.)	%
Популација старости 15+	5898,0	-7,6	-0,1	-29,6	-0,5
Активно становништво	3067,1	-120,7	-3,8	-183,4	-5,6
Запослени	2844,2	-33,2	-1,2	-72,3	-2,5
Формално запослени	2412,4	2,2	0,1	60,1	2,6
Неформално запослени	431,8	-35,4	-7,6	-132,4	-23,5
Незапослени	222,9	-87,4	-28,2	-111,1	-33,3
Неактивно становништво	2830,9	113,1	4,2	153,8	5,7
	%	(п. п.)			
Стопа активности	52,0		-2,0		-2,8
Стопа запослености	48,2		-0,5		-1,0
Стопа неформалне запослености	15,2		-1,1		-4,2
Стопа незапослености	7,3		-2,5		-3,0
Стопа неактивности	48,0		2,0		2,8

Анкета је у другом кварталу 2020. године спроведена на узорку од 15 873 домаћинства, од чега је анкетирано 10 536 домаћинстава, односно 26 375 лица старости 15 и више година.

Детаљнији подаци могу се наћи у табелама које су део саопштења из Анкете о радној снази за II квартал 2020. (PC10), на адреси: <http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Xls/G20191043.xlsx>.

Методолошка објашњења

Анкета о радној снази представља најобухватнији и једини међународно упоредиви инструмент за праћење кретања на тржишту рада, којим се региструју демографске и социоекономске карактеристике становништва старог 15 и више година.

Главни циљ Анкете је оцењивање обима радне снаге, тј. запосленог и незапосленог становништва, при чему се под запосленошћу подразумева рад и у формалном и у неформалном сектору.

Поред тога, ово истраживање бави се карактеристикама запослености (професионалним статусом запослених лица, њиховом делатношћу, занимањем, правима која остварују на послу) и незапослености (стеченим образовањем, дужином тражења посла, претходним радним искуством), као и карактеристикама неактивног становништва – образовањем, старошћу, извором прихода и спремношћу да се укључе на тржиште рада.

¹ Делатност пољопривреде обухвата цео сектор делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство, као и део сектора Делатност домаћинства као послодавца који се односи на послове у пољопривреди.

Анкета о радној снази је током другог квартала 2020. године, услед пандемије корона вируса, претрпела извесне промене у начину прикупљања података. Наиме, за разлику од редовног начина рада, када се анкетирање обавља делимично телефонским путем (за домаћинства која су претходно већ била анкетирана) а делимично на терену посећивањем домаћинстава (за оне који се први пут анкетирају), за време ванредног стања Анкета је вршена искључиво телефонским путем.

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.

Потенцијална радна снага обухвата две групе неактивног становништва, и то 1) лица која могу да раде али не траже посао и 2) лица која траже посао али не могу одмах да почну да раде.

Стопа активности (учешћа радне снаге) представља удео активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

Лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или натури), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била одсутна са посла (уз гаранцију повратка), сматрају се **запосленим лицима**.

Стопа запослености представља удео запослених у укупном становништву старом 15 и више година.

Неформалном запослености сматра се рад у нерегистрованим предузећима, рад у регистрованим предузећима без уговора о раду, као и рад помажућих чланова домаћинства.

Стопа неформалне запослености представља удео неформално запослених у укупној запослености.

Незапослена лица су она лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа незапослености представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа дугорочне незапослености представља удео лица незапослених дуже од годину дана у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа NEET подразумева учешће лица старости од 15 до 24 године која нису запослена, нису на школовању, нити су на обуци у укупној популацији тог узраста.

Неактивно становништво чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У неактивна лица спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа неактивности представља удео неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

За детаљнији опис Анкете и свих дефиниција у вези с радном снагом видети методологију Анкете о радној снази на: www.stat.gov.rs.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Контакт: ars@stat.gov.rs, тел.: 011 2412 922, локал 385

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011 2412 922 (централа) • Телефакс: 011 2411-260 • www.stat.gov.rs

Одговара: др Миладин Ковачевић, директор

Тираж: 20 • Периодика објављивања: квартална